

L. Ritók Nóra

Mondatok, amelyek vezetnek

L. Ritók Nóra: Kettészakadt világ

A héten azt kérdezte valaki, aki mást gondolt erről az egészről, amíg bele nem nézett egy kicsit a munkánkba, hogy miért csinálom? Mi tart it engem a problémában?

Ezt a kérdést már többször megkaptam, meg is van rá a válaszom, hogy kihívás, és meg akarom oldani stb. De aztán elgondolkodtam, vajon nem tudom jobban kibontani magamban, hogy tényleg mi tart itt? A kínkeservesen elért sikerek? Az biztosan nem… mert mindig az mozgat meg, ami nem sikerül. A folyamatosan előforduló csalódások, kudarcok? Abból meg nem lehet hosszú távra építkezni. Akkor vajon mi?

Talán az, hogy már vissza tudok nézni ezekre az évekre, amiket ebben a munkában töltöttem, és az is látszik, hogy van íve az egésznek. Ez biztosan fontos tényező. Hogy jól emlékszem az elejére, és ahhoz képest már nagyon sok minden változott. De azt hiszem, fogva tartanak azok a történetek is, melyeket a tehetetlenség érzésével éltem meg.

Mert azok beleégtek az agyamba, az emlékeimbe, átértékelték bennem a problémához való viszonyulásokat, és összeszorítva tartják ma is a lelkemet. Furcsa érzés ez, mert nem szívesen emlékszem vissza rájuk, nem idézem fel magamban túl gyakran, mégis ott vannak valahol a háttérben, és épp annyira hatnak rám, hogy a bizakodás, a pozitív gondolkodás mögött ébren tartsák a dühömet. Hogy mindig érezzem, nem, ezt nem lehet hagyni, tenni kell valamit, hogy ne így legyen.

Ezeknek a sosem nyugton hagyó képeknek a zöme a gyerekekhez kötődik. Leginkább a mérhetetlen nyomorúsághoz. Hozzájuk például, akikhez 11 éve karácsony előtt mentem. Kis csomaggal, akkor még csak a gyerekeknek. Lábbal is segítenem kellett a madzaggal záruló ajtót, hogy bemehessek. A sötéthez nehezen szokott a szemem. Bent is hideg volt. Aztán megláttam őket… a sötétben, a dunyha alól kivillanó szemeket. Hárman néztek, három apró gyerek, alig ruhában az agyonkoszlott ágynemű alatt. A folytatás már nincs meg ilyen erővel, az örömük, amiben bontogatták a szaloncukrot. Csak a kép, ahogy az ablakon beszűrődő

fényben megláttam a körvonalukat, ahogy ott kirajzolódtak, a három kis fej… és a szemek.

Vagy a halmozottan sérült gyerek, akit egy kis, üres szobában tartottak, kicsi volt, meztelen, és csomókban tépte a haját, miközben nézett rám, és artikulálatlan hangokat adott. „Nem tűri magán a ruhát…" mondták látva elképedésemet, amiben lehet, volt is igazság, de a látványtól sosem tudtam szabadulni. Mert ez így nem élet, akkor sem, ha halmozottan sérült valaki.

És sosem fogom elfelejteni a lányt, aki 11 volt, mikor kiemelték a családból. Amikor rohantam utána a lakásotthonba, és ott az ölemben zokogott, ölelve, kétségbeesetten, olyan megtapasztalások után, amit egy gyereknek, lánynak, asszonynak sosem szabadna átélnie. A tehetetlenséget talán sosem éreztem annyira, mint akkor. Mert tudtam, végignéztem a folyamatot, de nem bírtam annyira hatni, hogy ne történhessen meg. Gyűlöltem mindent, a világot, a családját, a tehetetlen intézményrendszert, magamat is. Még ma sem bírok indulat nélkül visszagondolni rá.

Vagy a másikra, akinek a kis combja lilára volt verve. Az apja tette. Vagy rá, aki öngyilkos akart lenni, csak hogy elmeneküljön otthonról. Arra, aki azért cirkuszolt, mert nem akart hazamenni a kórházból. Mert ott jó volt. Évekig emlegette, hogy mennyire szeretne visszamenni. Az iskolában mutatta meg a szíjjal vert lábát. Vagy őt, akit hazakísértem, és láttam, ahogy nekiment a nagy testvéreinek, mert mire hazament, megették az ebédjét, ami az övé volt, amit neki mint iskolásnak adtak, ingyen, a szünidőben .Ezek a történetek nem múlnak. És mindig jönnek újabbak. Küzdünk, harcolunk, végre az egyik helyen már nem jellemzők, de akkor felbukkan a másik faluban. Vagy egy odaköltöző családban. Vagy épp abban a családban, amiben már azt hitted, sínen van minden, és nem fordulhat ilyesmi elő. Jönnek az újabb aggódások, tehetetlenségek, dühök, kiabál bennem a harag, hogy menj, csinálj valamit, mert nem, nem lehet hogy újra megtörténjen. És megtörténik. Ordítok, hogy megint nem tudom megakadályozni. Mert az intézményrendszerben mindenki kivár, „szóbeszédre" alapozva nem lehet lépéseket tenni, bizonyíték kell, és mire megvan a bizonyíték, már visszafordíthatatlan a történet.

Pedig a megérzésekre, a szóbeszédre is oda kellene figyelni. Mert feltűnik a kislánnyal furcsán viselkedő apa. Vagy az asszony, akinek minden mozdulatából ordít, hogy bántalmazó kapcsolatban él, nem néz a szemembe, mert nem mer másokra nézni, nehogy észrevegyenek rajta valamit és kérdezzenek, a gyereke felé nyúlok, hogy megsimogassam, erre kis kezét az arca elé kapja… Mert náluk mindenki fél. Csak az apa nem.

Bizonyítsd be, állj ki érte, értük, mert ők már nem mernek, nem mernek semmit, csak némán tűrni, belerokkanni egy életre.

A felnőtteket sem jó hallgatni. A gyerekkorban elszenvedett traumáikról beszélnek. Nem borzonganak bele, természetesen, néha fanyar mosollyal sorolják a különböző eszközökkel kapott veréseket, vagy hogy hogyan adták el őket másnak mint egy állatot, hogy éheztek, gondoskodtak a kisebb testvérekről, mert senki nem volt, aki segített volna rajtuk.

Felnőttek már, de örökre magukba építették a gyerekkorban elszenvedett sérüléseiket, melyek meghatározzká az ő viszonyulásaikat is a párjukhoz, a gyerekeikhez, az élethez. Ha meghallgatjuk őket, kezdjük érteni, miért olyan a gyerekük, amilyen.

Azt hiszem, ezek a tehetetlenségek tartanak itt, ebben a munkában. Mert nem bírom látni, elviselni ezeknek a dolgoknak az eleve elrendeltségét. Hogy gyerekek élnek fizikai és mentális nélkülözésben, és mindenben ki vannak téve azoknak a felnőtteknek, akik ugyanolyan gyerekek voltak, mint ők, ugyanúgy éltek és ugyanazokat szenvedték el.

Valamikor meg kell ezt a kört törni. A bűnöző családban bűnöző lesz a gyerek is. A prostituált gyereke is az anyja sorsát ismétli. A sokgyerekes anya is a saját mintáját adja. Arról is, hogy a családon belüli erőszak természetes, a nőnek el kell viselnie ezt is.

A kivételek ritkák.

Mert az emberi gonoszság is átörökődik. A gyűlölet, a másik kiröhögése, megalázása, megverése, kisajátítása, tárgyként kezelése. Ezt pontosan látom, mert ennyi év után már sokan felnőttek azokban a családokban, ahol nem bírtunk eléggé hatni. Mert mi, civilként nem voltunk elegek.

Mi csak egy vagyunk a velük foglalkozó intézményrendszer mellett. Ám biztos vagyok abban, hogy együtt sikeresebben vehetjük fel a harcot. Erre már vannak példák a munkánkban. De sokkal nagyobb összefogásra lenne szükség. És egy másféle szemléletű munkakultúrára. Amiben nem ügyeket kezelünk, hanem az ügyeket mindig újratermelő okokkal foglalkozunk.

L. Ritók Nóra: Kettészakadt világ

Tea Kiadó, Budapest, 2022.